

NVDE reactie internetconsultatie inz Wet collectieve warmtevoorziening

Utrecht, 31 juli 2020

Geachte heer/mevrouw,

Graag maakt de Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de consultatie over de Wet Collectieve Warmtevoorziening.

Vooraf

De energietransitie is een grote opgave, en dat geldt zeker voor de gebouwde omgeving. Hierbij is draagvlak onder bewoners en woningeigenaren cruciaal. Daarnaast zijn heldere kaders nodig die investeringszekerheid bieden voor partijen die een rol willen gaan spelen in de transitie.

Het wetsvoorstel beoogt hieraan tegemoet te komen en is nodig om nu en in de toekomst de publieke belangen van duurzaamheid, betrouwbaarheid en betaalbaarheid te borgen, terwijl de uitrol van warmtenetten in een versnelling gaat. Het wetsvoorstel bevat veel goede elementen, maar op een aantal punten is aanpassing nodig.

De huidige opzet van de wet lijkt de voorkeur te geven aan een specifiek model, maar om benodigde innovatie en draagvlak te bereiken is er een veelheid aan systemen, modellen en organisatievormen nodig. De leden van de NVDE zijn verdeeld over de mate waarin de voorgestelde wet daadwerkelijk zal leiden tot de noodzakelijke versnelling. Daarnaast is aanpassing nodig om de bewoner of gebouweigenaar meer positie te geven en zodoende het draagvlak te vergroten.

In deze consultatiereactie bieden wij een aantal concrete handvatten om het wetsvoorstel te verbeteren. Er zijn ook een aantal punten waarbij de consultatieperiode niet voldoende ruimte biedt -zowel qua tijd als qua setting- om gezamenlijk het gesprek te voeren over de nodige aanpassingen in de ontwikkeling van de warmtetransitie. Naar verwachting wordt dit gesprek dan ook na 3 augustus voortgezet.

1. Algemene opmerkingen

- Gelijk speelveld voor energiedragers

Eén van de belangrijkste voorwaarden voor groei van de duurzame warmtemarkt is het organiseren van een gelijk speelveld. Dit begint allereerst bij het belasten van energiedragers naar rato van hun CO₂ intensiteit, volgens het 'vervuiler betaalt' principe, waarbij fossiele energie zwaarder wordt belast dan duurzame energie.

- Diversiteit en dynamiek op de warmtemarkt

Daarnaast is een gelijk speelveld nodig waarin een veelvoud aan spelers (zowel publiek als privaat) en systemen een rol kunnen spelen bij de warmtetransitie. Dit is ook wenselijk gezien de kennis- en capaciteitsopbouw die afgelopen jaren heeft plaatsgevonden over deze verschillende systemen bij spelers. Het wetsvoorstel dient de noodzakelijke dynamiek op de warmtemarkt te faciliteren, waarbij ook netwerkbedrijven een rol kunnen blijven spelen.

- Kleine collectieve systemen

Verder is het belangrijk dat ook ruimte wordt gegeven aan modulair opbouwen van kleine collectieve systemen (en andere technieken of ontwikkelrouten). In de huidige opzet van de wet is nauwelijks

ruimte voor decentrale ontwikkelingen. Een modulaire opbouw van kleine collectieve systemen, is in de huidige opzet niet mogelijk, maar moet wel mogelijk blijven. Dit kan worden geholpen door in de wet op te nemen dat partijen die in één gebied opereren of in aangrenzende warmtekavels actief zijn met elkaar in gesprek moeten gaan, of de mogelijkheid tot modulaire groei van een warmtesysteem binnen of buiten een warmtekuil te borgen.

- Rol gemeente

Het is goed dat de in het Klimaatakkoord afgesproken regierol voor gemeenten goed verankerd ligt in het wetsvoorstel. Voor gemeenten moet het echter ook duidelijk zijn wat nu al mogelijk is op basis van de huidige wetgeving. Dit om afwachtende houding van gemeenten tijdens de komende jaren te voorkomen. Belangrijk is dat het Rijk helder communiceert over welke mogelijkheden voor soorten modellen voor warmtenetten reeds bestaan tot de inwerkingtreding van de nieuwe Warmtewet 2 (bijvoorbeeld via communicatie ECW). De wet treedt immers niet eerder dan 2022 in werking.

Deze rol voor gemeenten vergt voldoende capaciteit (kunde en kennis) bij zowel gemeenten als de ACM. Het Rijk dient voor voldoende structurele capaciteitsondersteuning en instrumenten om voortvarend aan de slag te kunnen gaan te zorgen om deze rol goed op te kunnen pakken.

- Tariefregulering

NVDE vindt het goed dat er een kosten-gebaseerd (kostprijs +) alternatief wordt voorgesteld voor het huidige NMDA met aardgasreferentie. Vanuit het perspectief van betaalbaarheid is het belangrijk dat er goede invulling wordt gegeven aan de efficiëntie-prikkel. Daarnaast is het vanuit het perspectief van groei belangrijk dat er voldoende investeringsprikkel is.

- Beoordelingscriteria

Het intensieve traject dat nu is opgetuigd rond gemeenten moet voldoende transparant zijn met heldere beoordelingscriteria. Hierbij dient ook voldoende ruimte te blijven -ondanks de zware regulering- voor partijen die actief (willen) zijn in de warmtemarkt. Gemeenten zouden in de beoordelingscriteria bovendien 'biedingen' die hoger scoren op duurzaamheid moeten kunnen belonen, in plaats van een enkele toets op de minimumvereisten.

- Overgangsregime

Hoe het overgangsregime er uit zal zien voor bestaande collectieve warmtesystemen dient nader te worden uitgewerkt, met name hoe een aanwijzing ontstaat bij bestaande netten.

2. Kavelaanwijzing

- Er is nog onduidelijkheid over de nu beschreven opt-out clausule, die is geformuleerd als 'opt-in by default', voor gebouweigenaren. Wat zijn bijvoorbeeld de consequenties van een opt-out? Logischerwijs vervalt de mogelijkheid om aangesloten te blijven op het aardgasnet. Het afsluiten van woningen van het aardgasnet is een ingrijpend besluit en dient geflankeerd te worden door een dekkend pakket van maatregelen. Het zou goed zijn als de consequenties van de opt-out, inclusief afsluiting aardgasnet helder omschreven worden en bijbehorende instemmingsprocedures.
- Hoewel dit wetsvoorstel mogelijk niet de logische plaats hiervoor is, is het wel gewenst dat de consequenties van het warmtenet in relatie tot de afsluiting van het aardgasnet in dit verband helder omschreven worden (bijvoorbeeld in de Toelichting). Zowel in het geval van de opt-in als in de opt-out moet het voor bewoners niet meer mogelijk zijn om een aansluiting op het aardgasnet te hebben. Bij aanleg van het warmtenet dient het aardgasnet doorgaans

vervangen te worden ten behoeve van een veilige aanleg van het warmtenet. De NVDE wil voorkomen dat bij het aansluiten op een warmtenet een nieuw aardgasnetwerk wordt aangelegd. Ten minste zal nodig zijn dat ook in de Energiewet wordt opgenomen dat gemeentes de instrumenten wordt geboden om de afsluiting van het aardgasnet te volbrengen.

Ontheffing bij kavelaanwijzing:

- Het wetsvoorstel zegt dat een warmtebedrijf zonder aanwijzing geen collectieve warmte mag leveren, tenzij er sprake is van een ontheffing voor een klein collectief systeem. Biedt het niet aanwijzen van een kavel automatisch de mogelijkheid (aan ontwikkelaars) om een andere warmte-oplossing voor te stellen?
- Ook rijst de vraag welke mogelijkheden voor collectieve warmtelevering bestaan indien er nog geen kavel is aangewezen. Voor systemen tot 1500 aansluitingen zou het wenselijk zijn om in deze gevallen een voorstel te kunnen ontwikkelen binnen een ontheffing. Hierbij is het belangrijk om op te merken dat voldoende omvang (doorgaans < 1500 aansluitingen) nodig is om een systeem rendabel te kunnen exploiteren. Daarbij is het belangrijk dat betaalbaarheid en investeringsprikkels voor de rest van het gebied geborgd blijven.
- Het is realistisch om te denken dat op het niveau van de warmtekavel verschillende (collectieve) warmte-oplossingen zullen bestaan. Het huidige voorstel lijkt uit te gaan van één collectief warmtenet als warmte-oplossing binnen een kavel. De ruimte voor kleinschalige, decentrale, innovatieve en meer modulaire warmte-oplossingen is beperkt en met voorwaarden omkleed, waardoor deze ontwikkeling in de kiem gesmoord dreigt te worden. De wet zou meer ruimte moeten bieden aan lokale initiatieven, juist wanneer deze op lokaal draagvlak kunnen rekenen zoals buurtcoöperaties.
Maak het daarom mogelijk dat deze warmte-oplossingen aangeboden kunnen worden daar waar dat opportuun is, door eventueel het 'exclusieve recht' op warmtelevering binnen een kavel anders te verwoorden dan het huidige 'groot systeem tenzij'.
- Geef -ook binnen warmte-kavels- meer ruimte aan kleine collectieve systemen. Daarbij is het van belang dat er zicht is op ontheffingen voordat een investeringsbesluit genomen kan worden t.a.v. het warmte-kavel. Als het aantal en de omvang van de ontheffing(en) aan het begin duidelijk zijn, is een bovengrens van het aantal aansluitingen van een ontheffing niet eens nodig. Een bovengrens is wel logisch als het warmtebedrijf al is aangewezen, om uitholling van de business case te voorkomen. Het lijkt NVDE goed om op dit punt verder in gesprek te gaan met het ministerie.
- Voorts is het logisch de ontheffing niet te hangen aan aantallen aansluitingen, maar uit te drukken in woningequivalenten (weq's).
- Ten slotte is het nu uit de tekst van het wetsvoorstel onduidelijk wat de positie is van grootverbruikers binnen een ontheffing. Het lijkt alsof de ontheffingen alleen gaan over de levering aan kleinverbruikers < 100 kW. Een voorbeeld maakt het probleem hiermee duidelijk: Voor het gebied tussen het station en de Laan van NOI wordt een ontheffing aangevraagd voor 600 aansluitingen. Kunnen de grootverbruikers op de Bezuidenhoutseweg nummers 12 en 73 dan geen onderdeel worden van deze ontheffing? En welke keuze bestaat er dan voor verduurzaming van de warmtevoorziening van deze gebruikers? Oplossing kan zijn om te werken met weq's waarbij de grootverbruiker vertaald kan worden naar een aantal weq's.

3. Verduurzaming

- In het Klimaatakkoord is een verduurzamingsdoelstelling vastgesteld voor de Gebouwde Omgeving waarop het Rijk haar instrumenten zoals de ISDE en SDE++ de komende jaren zal inrichten. Met de recente brief van de SER over de voorziene afbouw van subsidie van biomassa is de vraag of er voldoende realistische en haalbare mogelijkheden overblijven voor het verduurzamen van warmtenetten. Het duurzaamheidskader van het Rijk en ook het nieuwe Regeerakkoord zullen voldoende ruimte moeten bieden voor verduurzaming om vast te kunnen houden aan deze doelstelling. Conform de afspraken in het Klimaatakkoord dient, ook voor nieuwe projecten, de SDE++ in ieder geval voldoende ruimte te bieden om de (tussen)doelstellingen die gesteld zijn voor 2030 te halen, waaronder ondersteuning van de inzet van biomassa voor warmte (als basislast én pieklast).
- Het wetsvoorstel geeft in artikel 2.16 een jaarlijks naar beneden lopend minimum reductiepad aan waar warmtebedrijven aan moeten voldoen. Het gaat dan om de CO₂ emissie die volgens een bepaalde rekensystematiek wordt toegerekend aan warmte. Omdat het einddoel dat in het Klimaatakkoord is afgesproken een gemiddelde CO₂ reductie behelst, wordt nu gekozen voor een wettelijk minimum. Belangrijk is dat de afspraak voor een gemiddelde verduurzaming uit het Klimaatakkoord blijft staan.
- Het reductiepad is een min of meer rechte lijn naar beneden. Terwijl de investeringen die warmtebedrijven zullen doen ter verduurzaming van hun hele portfolio veelal in stappen zal gebeuren. Door het einddoel te vertalen naar ijkpunten, en warmteleveranciers te verplichten hierover te rapporteren zou je de CO₂-reductie op een manier kunnen borgen die beter aansluit bij de daadwerkelijk wijze van verduurzaming.
- In de toekomst zou de mogelijkheid gecreëerd moeten worden -met name waar het gaat om nieuwe zeer lage temperatuurnetten- waarbij door consumenten opgewekte warmteoverschotten kunnen worden ingevoerd in het warmtesysteem. Het is van belang dat de wet hiertegen geen onoverkomelijke barrières opwerpt.

4. Rol bewoners

In het huidige wetsvoorstel is de bewoner nauwelijks in beeld. Het bieden van een rol aan bewoners, en het realiseren van betaalbaarheid, kan een versnelling van de warmtetransitie betekenen.

- De aanwijzingsprocedure zou niet alleen 'transparant en non-discriminair' moeten zijn, maar ook open, ergo voor alle partijen toegankelijk en breed gecommuniceerd. Het zou daarom goed zijn als de gemeente -met het oog op draagvlak voor de warmtetransitie- voorafgaand aan het vaststellen van een warmte-kavel, een open/publieke consultatie doet, waarbij verschillende partijen hun visie kunnen leveren. Ook het proces waarbij de gemeente op zoek gaat naar een warmtebedrijf voor een specifiek kavel zal open toegankelijk en breed gecommuniceerd moeten worden, waarbij ruimte is voor bewoners die het zelf willen doen.
- Het is nu onduidelijk wanneer een 'bewonersgroep' de markt mag betreden. Formuleer een heldere definitie voor bewoners die de markt kunnen betreden. Voorstel is om aan te sluiten bij de definitie die door de EU wordt gebruikt en te vertalen is naar 'warmteschappen'.